

Byggnadsminnesförklaring enligt 3 kap Lagen (1988:950) om kulturminnen (KML) av spårvagnshallarna på fastigheten Spårvagnen 4, Johannes församling, Stockholms kommun.

ÄRENDET INITIERAS

Fråga om byggnadsminnesförklaring väcktes genom ansökan hos Riksantikvarieämbetet den 21 oktober 1974 av

Efter kulturminnesvårdens decentralisering 1976 överfördes ärendet 1977 till Länsstyrelsen för handläggning.

REMISSYTTRANDEN

Stockholms stadsmuseum har den 23 juni 1977 tillstyrkt byggnadsminnesförklaring. Byggnadsnämnden har den 27 mars 1980 tillstyrkt byggnadsminnesförklaring. Riksantikvarieämbetet har i remissvar den 9 maj 1980 framfört att en byggnadsminnesförklaring är väl motiverad och att skydds-föreskrifterna bör omfatta enkelhallens tegelfasad mot Birger Jarlsgatan samt hela dubbelhallen. Stockholms stadsmuseum har den 19 dec. 1984 i enlighet härmed utformat ett förslag till skydds-föreskrifter.

KOMMUNICERING, UPPFÖLJNING

Länsstyrelsen tillställde den 14 jan. 1985 dåvarande fastighetsägare AB Storstockholms lokaltrafik (SL) förslaget till skydds-föreskrifter. SL svarade den 6 sept. 1985 att frågan om den framtida användningen av ifrågavarande byggnader var föremål för utredning och att SL avsåg återkomma sedan utredningen slutförts. SL utlyste 1985 en inbjudan till tävling om utformning av ny bebyggelse för att få möjligheterna till en effektivare användning av kvarteret belyst. SL träffade den 6 okt. 1987 avtal med Wasa om försäljning av fastigheten. Wasa fick lagfart den 19 dec. 1991.

SKYDD I DETALJPLAN

Överläggning mellan berörda parter ägde rum den 12 och den 21 okt. 1988. Den 9 nov. 1988 upprättades ett utkast till detaljplaneavtal. Wasa skrev 1989 under detaljplaneavtalet, som innebär att Wasa utan krav på ersättning godtar byggnadsminnesförklaring. Skydds-föreskrifterna vid en byggnadsminnesförklaring skall i huvudsak överensstämma med detaljplanens skyddsbestäm-

melser. Detaljplanen antogs den 5 juni 1989. Detaljplanens skyddsbestämmelser har följande lydelse:

”q 1 /dubbelhallen/ Byggnad får inte rivas. Exteriör mot Tulegatan, Rådmansgatan och Birger Jarlsgatan, bärande stålkonstruktioner och planlösning bevaras och får inte förändras i ursprungliga delar. Sydöstra fasaden får rivas till ca 80 %. Resterande 20 % (närmast Birger Jarlsgatan) av sydöstra fasaden, tak och bärande stålkonstruktioner får demonteras och återuppsättas. Den öppna planlösningen bevaras i huvudsak.

q 2 /kontorshuset mot Tegnérgatan/ Byggnad får inte rivas. Exteriör mot gata får inte förvanskas.

q 3 /hallarnas fasad mot Birger Jarlsgatan/ Fasad får inte rivas eller förändras, utan bevaras i ursprungliga delar ”

Överläggning mellan berörda parter ägde rum den 18 jan. 1996 varvid Länsstyrelsen medgav delning och entresolering av dubbelhallen. En viss motsättning kunde konstateras mellan föreslagna skyddsföreskrifter vid en byggnadsminnesförklaring och detaljplanens skyddsbestämmelser. Länsstyrelsen översände den 31 juli 1996 till Wasa Fastighet förslag till skyddsföreskrifter i samband med en byggnadsminnesförklaring. Länsstyrelsen har inte erhållit något svar från Wasa på detta förslag.

SPÅRVAGNSHALLARNAS NUVARANDE UTSEENDE

Dubbelhallens exteriör är nära nog orörd. Interiören är kontoriserad. En viss del av den ursprungliga interiöra rymden finns kvar, även stålstommen har efter att ha varit nedmonterad åter kommit på plats. Mellanvägg och entresolering har dock tillkommit. En viktig detalj, som finns kvar är spårvagnsspåren i trottoaren mot Birger Jarlsgatan utanför dubbelhallen. De påminner på ett mycket tydligt sätt om byggnadens ursprungliga funktion.

Enkelhallens fasad mot Birger Jarlsgatan är ändrad i strid mot detaljplanebestämmelserna på så sätt att tre kontorsentréer med skärmtak tillkommit. Det gör att denna del enligt Länsstyrelsens mening inte längre är byggnadsminnesvärd. Även om det efter en handläggningstid på 25 år kan konstateras att fastighetsekonomiska synpunkter fått genomslag i vissa förändringar har dock dubbelhallen enligt Länsstyrelsens mening kvar så högt trafikhistoriskt och arkitekturhistoriskt värde att den kan byggnadsminnesförklaras.

Länsstyrelsen översände därför den 28 jan. 2000 till Er ett nytt förslag till skyddsföreskrifter. Fastighetsförvaltning Spårvagnen 4 KB har den 16 mars 2000 lämnat synpunkter på utformningen av skyddsföreskrifterna.

Länsstyrelsen har tagit hänsyn till dessa synpunkter. Stockholms Gat- och fastighetskontor har inget att erinra mot den föreslagna byggnadsminnesförklaringen.

BESLUT

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 3 kap 1 § KML att förklara spårvagnshall nr 1 (dubbelhallen) på fastigheten Spårvagnen 4 för byggnadsminne. Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2 och 3 §§ KML följande skyddsföreskrifter för byggnadsminnet.

1. Vagnhall nr 1 (dubbelhallen) får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Den bärande och restaurerade stålkonstruktionen får inte förändras i sin ursprungliga del.
3. Den öppna planlösningen skall i huvudsak bevaras.
4. Spårvagnsspåren i trottoaren mot Birger Jarlsgatan får inte tas bort eller täckas över.
5. Vagnhall nr 1 skall underhållas så att den inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt och med sådant material att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

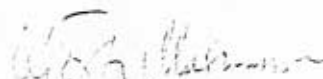
Länsstyrelsen får vidare framhålla att Länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § KML får lämna tillstånd till att byggnadsminnet ändras i strid mot skyddsföreskrifterna om det finns särskilda skäl.

./. Detta beslut kan överklagas till Länsrätten enligt anvisningar på bilaga.

Beslut i detta ärende har fattats av länsöverdirektör Bo Hansson. I beslutet har även deltagit länsantikvarie Ann-Charlotte Backlund, länsassessor Göran Bjarme samt bitr. länsantikvarie Gösta Magnusson, föredragande.

Detta beslut skall enligt 3 kap 21 § KML tillämpas utan hinder av att talan förs mot beslutet.

Bo Hansson

Gösta Magnusson

Kopia till:

Riksantikvarieämbetet

Riksantikvarieämbetet med laga kraftsbevis

Stockholms stadsmuseum

Stadsbyggnadsnämnden, Stockholms stad

Fastighetsregistermyndigheten med laga kraftsbevis

Stadsbyggnadsnämnden, Stockholms stad med laga kraftsbevis

akten

kulturmiljöenheten